

Ethische cirkels in sociaal werk

Help, ik twijfel

Stel je voor dat...

- Je werkt in een vereniging waar armen het woord nemen en bereid in een werkgroep het kerstfeest voor. François, een nieuwe geïnteresseerde daagt ook op. Hij wil de kinderaanimatorie doen. Van de sociaal werker van het OCMW weet je dat François net uit de gevangenis is gekomen omwille van seksueel overschrijdend gedrag jegens kinderen.
- Je werkt op de sociale dienst van het OCMW. Lea breit in de lokale breiclub, maar kan de dure wol van Annie Blat niet betalen. Iedereen breit daar met die wol en ze voelt zich uitgesloten. Ze vraagt aanvullende steun voor de wol.
- Je werkt als PW'er in een Genks bedrijf dat voor 75% bestaat uit werknemers van Marokkaanse origine. De afspraak is dat ze enkel Nederlands op de werkvloer mogen praten. Drie verwittigingen betekent ontslag. Maohammed krijgt de derde verwittiging omdat hij Turks praatte. Die ochtend werd zijn zoon aangereden en men vreest voor zijn leven.

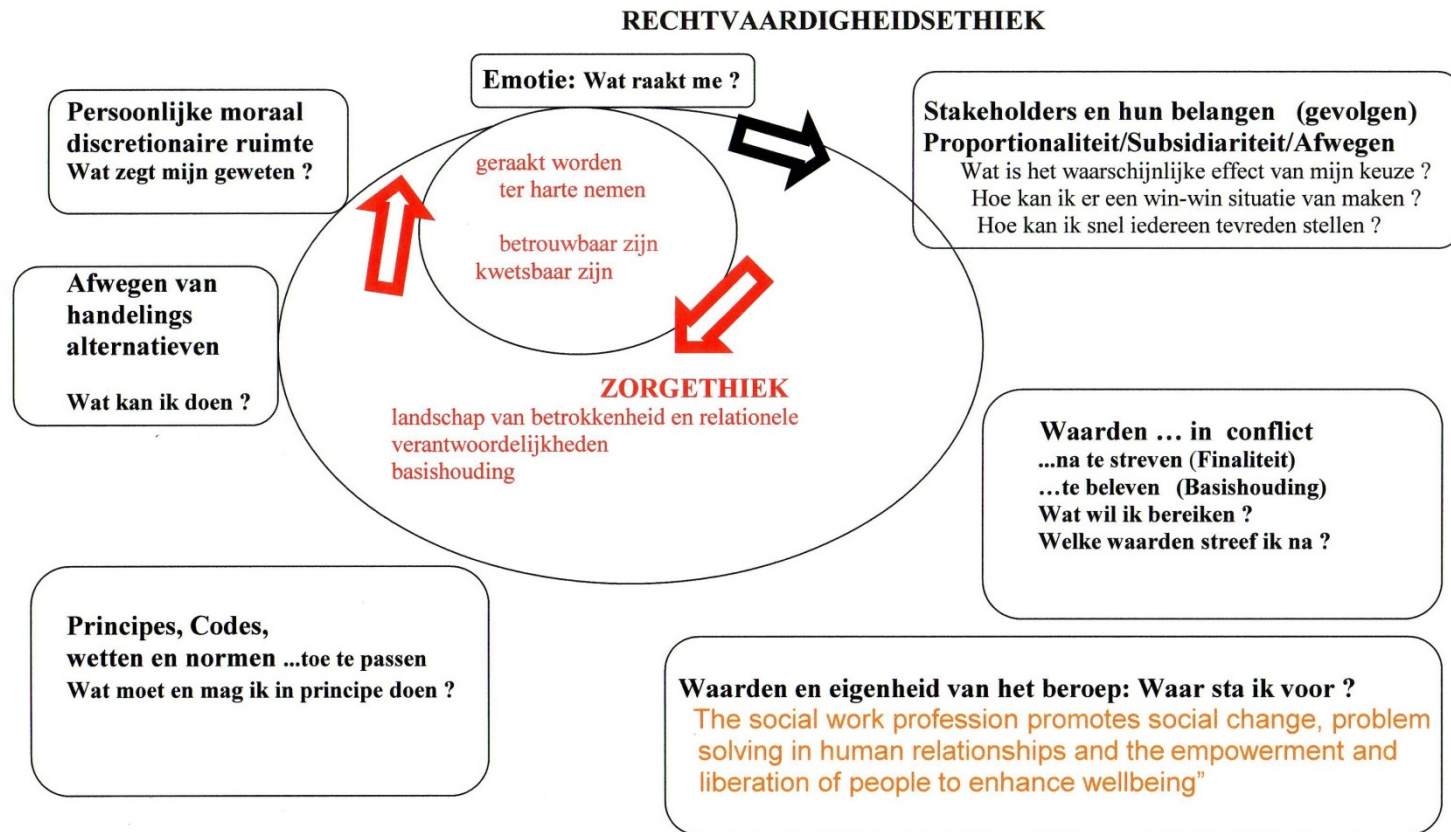
- Je werkt op een sociale huisvestingsdienst en Yvonne heeft een appartement kunnen krijgen. Yvonne vertelt je dat ze heroïnegebruiker is en het heel moeilijk heeft om met haar dochtertje een goed leven uit te bouwen. Ze is in begeleiding van drughulp van CAW, waar ze in een methadonprogramma zit. Je hebt een goede band met haar. Ze vraagt je om persoonlijk haar appartement mee in te richten zodat ze een nieuwe start kan maken.

Beroepsethiek: De domeinen der moeite en de trage vragen

- Help, ik twijfel : het is goed dat je twijfelt
 - Basishouding van niet-weten (scrupule)
 - Het maakt je mens
 - ethisch zintuig is ontwikkeld
- Gevaar van de deontologische oplossing:
 - Het goede = het juiste
 - Ethiek = deontologie
- De sociaal werker is prudent (zorgvuldig)
- Ethiek is breder dan deontologie: de ethische cirkels in sociaal werk: Rechtvaardigheid versus Zorg

De ethische cirkels in sociaal werk

Ethische cirkels in Sociaal Werk

- Holistische benadering: elke insteek heeft zijn recht omdat het goede handelen niet bestaat
- Iteratieve benadering : Je start met een bepaalde insteek en zoekt naar de andere kant en wiebelt heen en weer
- Dialectische benadering : spanningsvelden (tegengestelde visies) zullen er zijn. Maak genuanceerde voorlopige keuzes waarin je recht doet aan de 4 argumentatietypes

Het verhaal van de molletjes

diep onder de grond wonen molletjes in een hol. Het is ijskoud, we zijn midden in de winter. Buiten loopt een verdwaalde egel die bijna doodvriest van de kou. Hij vindt het molletjeshol en glijdt naar binnen. De egel voelt zich geborgen en welkom in het warme hol. Maar er ontstaat wrevel want na een tijd komt de egel op krachten, groeit hij en de pinnen van de egel stoten in de mollenvachten en verwonden de mollen. Het hol is te klein

De Rechtvaardigheidsethiek

1. Deontologische insteek

Principes, normen, codes en de categorische imperatief sturen mijn keuzes

Bron van ware goedheid

Pas ik toe in mijn agogische keuzes en verplicht mij tot een welbepaalde handeling

2. De consequentialistische insteek : belangen staan op het spel: kosten-baten analyse inspireert me om voor zoveel mogelijk mensen zoveel mogelijk geluk te realiseren

Logica of formularium van de consequentialistische insteek

Formuleren van de hypothese: stel dat ik als sociaal werker.....

Stakeholders (belanghebbenden): *baten* *schade*

<i>Micro</i>	<i>++</i>	<i>-</i>
<i>Meso</i>	<i>-</i>	<i>+</i>
<i>Macro</i>	<i>+</i>	<i>-</i>

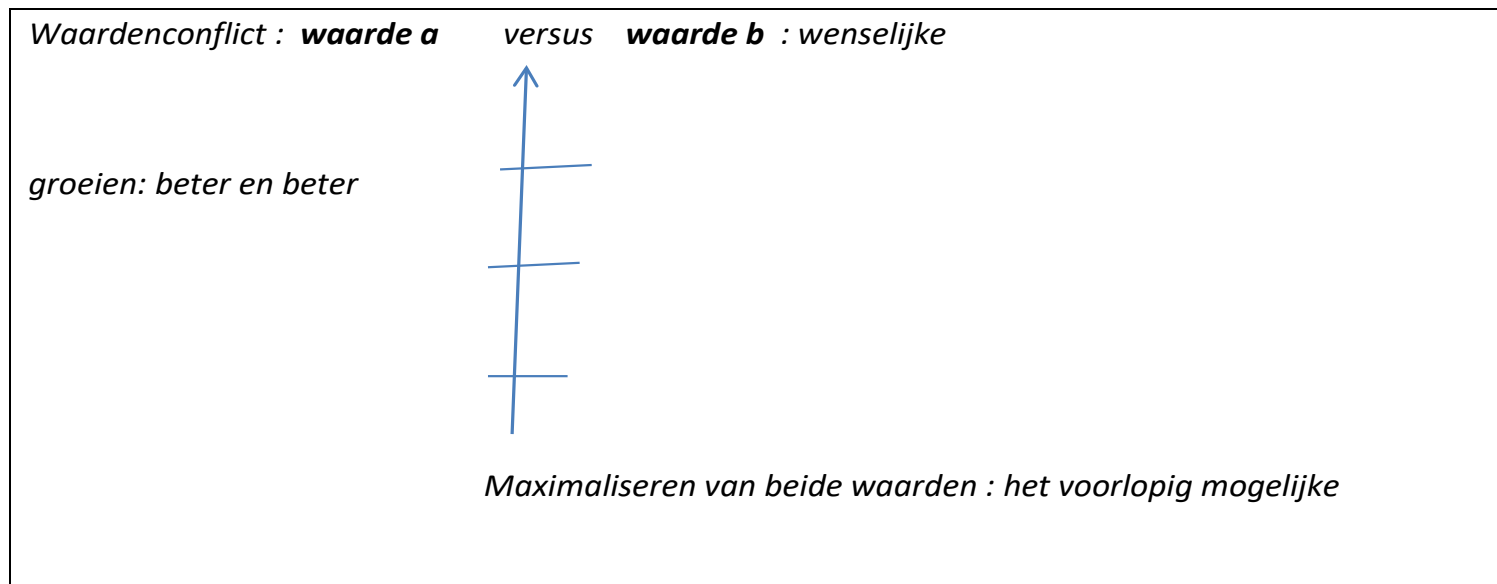
Risicotaxatie/utility calculus: +1

Harm reduction

subsidiariteit

3. De teleologische insteek : waardenconflicten inspireren mij het best mogelijke te doen om conflicterende waarden te maximaliseren

Logica of formularium van de teleologische insteek

In de noodsituatie kan ik 1 van de waarden tijdelijk schrappen:

- autonoom handelen
- altruïstisch geïnspireerd
- wettelijke alternatieven overwogen
- proportionaliteit
- in dialoog

De waarden van ons beroep

- Bevorderen van welzijn, bevorderen van emancipatie, realiseren van mensenrechten, bevorderen van sociale rechtvaardigheid, het bevorderen van solidariteit.

“Social work is a practice-based profession and an academic discipline that promotes social change and development, social cohesion, and the empowerment and liberation of people. Principles of social justice, human rights, collective responsibility and respect for diversities are central to social work. Underpinned by theories of social work, social sciences, humanities and indigenous knowledge, social work engages people and structures to address life challenges and enhance wellbeing.

Gewikt en gewogen door Kohlberg

Consequentialisme = preconventioneel

Deontologie = conventioneel

Teleologie = postconventioneel

PREMOREEL Tot 6 jaar	I PRECONVENTIONEEL 6 tot 12 jaar	II CONVENTIONEEL 12-18 jaar	III POSTCONVENTIONEEL + 18 jaar
a-moreel : niet verantwoordelijk	1. Goed is wat genot verschaft en straf vermijdt	1. Goed is wat de concrete anderen appreciëren	1. Goed is wat wij in samenspraak hebben aangenomen, wetende wat de wet aangeeft
	2. Goed is wat nuttig is	2. Goed is wat de code, de wet, de norm aangeeft	2. Goed is wat ik vanuit mijn eigen geweten na wijs beraad besluit - Autonomie - Altruïsme - Wettelijke alternatieven - dialoog - proportioneel
Groei van	Egoïsme Heteronomie	Altruïsme Heteronomie	Altruïsme Autonomie

2. De zorgethiek (Gilligan en Tronto) als reactie op de rechtvaardigheidsethiek

Rechtvaardigheid

Masculien discours

Onpartijdige afstandelijkheid

Rechtvaardigheid

Abstracte individuen

Disruptief

Zorg

Feminien discours

Betrokkenheid

Zorg en
verantwoordelijkheid
relationele
verbondenheid/loyaliteit

Integratief

Zorgethiek is geen meta ethische abstracte theorie maar een morele praktijk

- Inleving en betrokkenheid
- Geraakt zijn door de behoefte
- Relationele ethiek
- Zorg dragen voor (Levinas)
- kwetsbaarheid

- to care about: zorg hebben voor, oog hebben voor situaties waar zorg nodig is. Je bent betrokken, wordt geraakt en handelt niet als een onverschillige onpartijdige rechter.

Deugd= aandacht

- to take care: zorg dragen voor, het opnemen van de zorg voor iemand, de vraag tot zorg ter harte nemen.

Deugd= verantwoordelijkheid

- to give care: betrouwbaar de zorg feitelijk uitvoeren, feitelijk voorzien in de behoefte van zorg.

Deugd= competentie

- to receive care: zorg ontvangen, kwetsbaar zijn, eigen behoefte erkennen als sociaal werker. Je kunnen verplaatsen in de positie van de hulpvrager

Deugd= wederkerigheid, kwetsbaarheid